

Bosnia and Herzegovina
Federation of Bosnia and Herzegovina

CANTON SARAJEVO
Ministry of Health

Broj: 10-05-8345-78/19
Sarajevo, 15.05.2019.godine

-SKUPŠTINA KANTONA SARAJEVO-
-Služba za skupštinske poslove-

PREDMET: Odgovor na zastupničku inicijativu, dostavlja se

Zastupnica **Bilsena Šahman** je na Šestoj radnoj sjednici Skupštine Kantona Sarajevo, održanoj dana 26.03.2019. godine, u okviru tačke Dnevnog reda "Poslanička/zastupnička pitanja, inicijative i odgovori" a u skladu sa Poslovníkom Skupštine Kantona Sarajevo, podnijela **zastupničku inicijativu za donošenje propisa kojim bi se korištenje nargile stavilo pod kontrolu**

U vezi sa postavljenom zastupničkom inicijativom dostavljamo slijedeći:

ODGOVOR

Ministarstvo zdravstva Kantona Sarajeva je zatražilo odgovor akt broj:10-05-8345-78/19 od 22.04.2019 godine prema JU Zavod za bolesti ovisnosti Kantona Sarajevo. Navedeni odgovor (akt broj: 01-02-521/19 od 30.04.2019.godine) Vam dostavljamo u prilog akta, te napominjemo da će se Ministarstvo zdravstva Kantona Sarajevo aktivno uključiti u rješavanje date problematike.

S poštovanjem,

MINISTRICA

Prof. dr. sci. med. Amela Sofić s.r.

Pripremila:
dr.stom. Arina Bejdić Kršo, stručni savjetnik

Kontrolisala:
dr. Alma Kadić, pomoćnica ministrice
dipl. iure. Amra Isić, sekretar ministarstva

web: <http://mz.ks.gov.ba>
e-mail: mz@mz.ks.gov.ba
Tel: + 387 (0) 33 562-104,
Fax: + 387 (0) 33 562-243
Sarajevo, Reisa Džemaludina Čauševića 1

Broj protokola: 0602-521/19
Sarajevo, 30. 04. 2019.

Stručno Vijeće Zavoda

Ministarstvo zdravstva
Kantona Sarajevo
n/r ministrice Prof. dr sci med. Amela Sofić

Merce
ne i
SA
- 3 - 05 - 2019
10 05 8345-78 ✓

**Predmet: Odgovor na zastupničku inicijativu zastupnice Bilsene Šahman
za donošenje propisa kojim bi se korištenje nargile stavilo pod kontrolu**

Poštovani,

Odgovarajući na Vaš dopis broj 10-05-8345-78, od 22.04.2019.godine (zaprimljen 29.04.2019.), koji se odnosi na pitanje uvažene zastupnice u Skupštini Kantona Sarajevo gdje Bilsene Šahman obavještavamo Vas slijedeće:

Nargila je staro sredstvo za relaksaciju i opuštanje i sigurno je da **rekreativno korištenje ne proizvodi štetne posljedice po zdravlje ljudi**. Suprotno tome, prekomjerna i česta upotreba, sigurno izaziva zdravstvene štete, zbog čega je neophodna javna edukacija o ovoj supstanci, a posebno donošenje zakonskih propisa vezanih za konzumiranje nargile u populaciji mladih ljudi.

Preporuke za izmjene i dopune zakonskih propisa, koje se odnose na:

Starosna dob

Počeci uzimanja duhana, marihuane, u zadnje vrijeme nargile, pa i alkohola su obično vezani za rano adolescentno doba (12-15 g.), a prema posljednjim izvještajima SZO, sa tendencom pomicanja prema ranijem dobu života (11-13 g.).

Obzirom da se radi o osobama koje su u razvojnom dobu, štetni efekti po njihovo zdravlje su još više prisutni, jer su tkiva adolescenata nezrela i nemaju otpornost na toksične efekte s jedne strane, a s druge strane, supstanca zaustavlja prirodni rast i razvoj ovih organa, što predstavlja riziko faktor za zdravlje uopće.

Zakon je propisao ZABRANU konzumiranja alkohola, duhana i i duhanskih prerađevina osobama mlađim od 18 godina. Kako je osnovni sastojak nargile duhan, neophodno je pristupiti izmjenama i dopunama postojećeg zakona u smislu **proširivanja navedene liste sa nargilom**.

Nadležnost: Ministarstvo pravosuđa KS i Ministarstvo unutrašnjih poslova KS

Sadržaj nargile (paketića)

Nargila, šiša (shisha), hookah, ili hubbly-bubbly je orijentalna vodena lula, koja ima dugačko savitljivo crijevo putem kojeg do konzumenta dolazi ohlađen duhanski dim koji je aromatiziran dodatkom nekog suhog voća ili aromama nekih biljaka.

Važno je naglasiti da uvijek postoji mogućnost zloupotrebe nargile u smislu dodavanja različitih psihoaktivnih supstanci, uključujući i ilegalne droge, kao što su preparati kanabisa, psihostimulansi ili neke nove droge (tzv. „high legals”), koje ponekad nije moguće ni identificirati. Štetne posljedice po zdravlje konzumenata nargile sa ovakvim sadržajima su još više izražene.

Zbog toga je neophodno vršiti redovni inspekcijski nadzor nad nargilhanama u smislu utvrđivanja sadržaja nargile, posebno prisustva ilegalnih supstanci.

Nadležnost: Služba za inspekcijske poslove KS u saradnji s izabranom laboratorijom koja je osposobljena za utvrđivanje sadržaja i koncentracije određenih supstanci (kvalitativno i kvantitativno)

Uvoz zemlje

Originalna pakovanja nargile imaju deklaraciju koja uključuje sadržaj nargile i rok trajanja. Potrebno je napraviti odabir zemalja uvoza, način uvoza, način kupovine i definisati propise za vlasnike ugostiteljskih objekata.

Nadležnost: Ministarstvo pravosuđa KS, Služba za inspekcijske poslove KS, MUP KS

Edukacija uposlenih za pripremu nargile, korištenje sterilizatora, način čišćenja, pranja i dezinfekcije, odgovarajuća ventilacija

Na kraju dugačkog crijeva nargile, nalazi se jednokratni dodatak - usnik, koji se nakon svake upotrebe treba obavezno promijeniti. Ukoliko se poštuje ovo pravilo, manja je vjerovatnoća od zagađenja ili prenošenja neke infekcije. Ukoliko se ovaj dodatak ne mijenja i koristi ga više osoba, onda postoji objektivna mogućnost prenosa neke zarazne bolesti. S druge strane, ako se u sadržaj nargile stavljaju neki dodaci sumnjivog higijenskog porijekla, makar bili i legalni, raste mogućnost zaražavanja. Posebno se ovdje misli na viruse hepatitisa B i C ili bakteriju koja izaziva tuberkulozu (*Mycobacterium tuberculosis*). Osim toga, ako opći sanitarno-higijenski standardi nisu zadovoljeni, postoji mogućnost od zaraze *Escherihom colli* i različitim stafilokoknim infekcijama.

Zbog toga je neophodno provesti edukaciju osoba koje su uključene u priređivanje i serviranje nargile

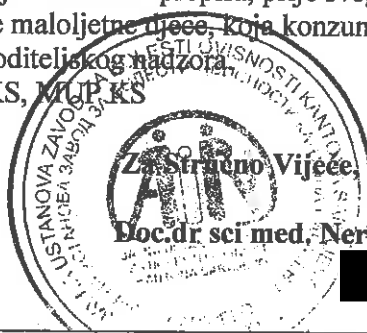
Nadležnost: Ministarstvo zdravstva KS, Ministarstvo pravosuđa KS, Služba za inspekcijske poslove KS

Sankcije za one koji krše propise

Obavezna kontrola sprovođenja zakonskih propisa u slučaju prodaje i služenja tzv. legalnih droga maloljetnim licima.

Definisati sankcije/kazne za prekršitelje zakonskih propisa, prije svega vlasnike ugostiteljskih radnji koji služe nargilu kao i roditelje maloljetne djece, koja konzumiraju nargilu, a posebno ako se ista nađu vani poslije 22h bez roditeljskog nadzora.

Nadležnost: Ministarstvo pravosuđa KS, MUP KS

Zavodno Vijeće, Direktorica Zavoda

Doc.dr sci med. Nermina Mehić Basara

Nahorevska 173, Sarajevo; tel: 033 257.750; fax: 033 257 751

e-mail: zalcnarc@bih.net.ba

www.zalcnarc.net